

Vragen en opwaardering m.b.t. SB rapportage 'Toekomstscenario's voor de organisatie van Het Utrechts Archief'

Fractie	#	Vraag/input	Antwoord/reactie
PvdA	1	<u>Opwaardeerverzoek:</u> Wij willen dit stuk graag opwaarderen om het college te bevragen over welke van de twee scenario's hun voorkeur heeft, welke alternatieve scenario's er wel of niet gewenst zouden kunnen zijn en waarom (zie tweede technische vraag) en om hier samen met de andere fracties over te kunnen discussiëren.	
VVD	2	<u>Opwaardeerverzoek:</u> De VVD-fractie wil dit agendapunt opwaarderen om het college een richting mee te geven met het oog op de vergadering van het algemeen bestuur van het HUA op 12 juni a.s. Ook vernemen we graag van de andere fracties hoe zij kijken naar de twee (overgebleven) scenario's.	
PvdA	3	Er zijn twee scenario's verder uitgediept. Welk scenario heeft de voorkeur van GS?	<p>Voorop gesteld heeft het de voorkeur van het college en het college van de gemeente Utrecht, dat het Rijk helemaal niet uittreedt en volwaardig partner blijft van de gemeenschappelijke regeling HUA. Volgens de GR vindt de uittreding plaats door het toezenden van een besluit door de minister. Waarna het Algemeen Bestuur de gevolgen van de uittreding regelt. Het Rijk heeft tot dusver nog niet een dergelijk besluit toegestuurd.</p> <p>In voorbereiding op het voorgenomen besluit van de minister hebben de provincie Utrecht en gemeente Utrecht opdracht gegeven aan het adviesbureau Berenschot, om de impact en gevolgen van de uittreding in kaart te brengen voor de achterblijvende deelnemers (de gemeente Utrecht en de provincie Utrecht). Dit heeft geresulteerd in vijf oplossingsrichtingen (scenario's). De kern van het rapport is dat de uittreding van het Rijk zorgt voor een aanbestedingsrechtelijk probleem bij de achterblijvende partners. En plaatst hen daarmee voor een bestuurlijk-juridische lastige afweging.</p> <p>Op basis van de vijf oplossingsrichtingen blijven er twee toekomstscenario's over: of het voorzetten van de gemeenschappelijke regeling met een andere</p>

		<p>aanbestedingsrechtelijke constructie dan nu (namelijk op basis van delegatie) of het laten in dalen (integreren) van Het Utrechts Archief in de organisatie van de gemeente Utrecht of provincie Utrecht (net zoals bijvoorbeeld bij het Stadsarchief Amsterdam of het Archief Eemland). Beide scenario's zorgen voor meer juridische, financiële, operationele en/of bestuurlijke risico's dan in de huidige samenwerking (samen met het Rijk) het geval is.</p> <p>Bij het indalings/integratiescenario wordt in de Berenschot rapportage nog opengelaten of dit een indaling betreft in de gemeentelijke of provinciale organisatie. Bestuurlijk is door de gemeente en de provincie geconcludeerd, dat als er voor dit scenario wordt gekozen, het logischer is dat HUA onderdeel wordt van de gemeentelijke organisatie. Dit op basis van het (financieel) belang dat de gemeente Utrecht heeft in de gemeenschappelijke regeling en het relatief kleine belang dat de provincie heeft: gemeente Utrecht 48% (€ 2.882.193); het Rijk 41% (€ 2.452.191) en de provincie 11% (€ 661.692)</p> <p>Volgens het adviesbureau Berenschot heeft dit scenario de minst aanbestedingsrechtelijke consequenties, maar heeft daarentegen grote impact op de gemeentelijke organisatie. Zij dragen in dit scenario in een keer alle financiële, juridische en operationele risico's (ook die van het Rijk en de provincie).</p> <p>N.a.v. dit scenario heeft het adviesbureau Berenschot een impactanalyse gedaan op de gemeentelijke organisatie. De gemeente heeft aanvullend hierop een intern verdiepend onderzoek gedaan. Hoewel de gemeente Utrecht zich nog niet formeel heeft uitgesproken over en een voorkeursscenario, wordt informeel aangegeven dat de gemeente op ziet tegen de impact van dit scenario op de</p>
--	--	--

		<p>gemeentelijke organisatie, maar ook voor de organisatie HUA.</p> <p>Een belangrijk aandachtspunt bij het andere scenario (wijzigen GR) is, dat provincie en gemeente meer op afstand komen te staan van de organisatie en minder directe sturing hebben op de uitvoering van de organisatie HUA:</p> <p>Het doel van het inrichten van deze GR is dat een opdracht (in dit geval de uitvoering van de provinciale archieftaken) niet hoeft worden aanbesteed. Dit kan wanneer de gemeente en provincie hun bevoegdheden (uitvoering van de archiefwet) delegeren aan HUA. Hierdoor is HUA geen contractpartner meer, maar een autonome organisatie. Het heeft de bevoegdheid zelfstandig en op eigen verantwoordelijkheid, de gedelegeerde taken uit te voeren en te regelen. Maar dit brengt dus wel met zich mee dat de eigenaren minder sturing hebben op de uitvoering.</p> <p>Met name de sturingsmogelijkheden van het Algemeen Bestuur (en daarmee GS en PS) zijn beperkter dan nu: zij hebben bijvoorbeeld geen invloed meer op het programma van eisen bij een aanbesteding, het stellen van regels over de dagelijkse gang van zaken of zich mengen in de keuze voor bijvoorbeeld een nieuwe software leverancier. Om de risico's van verminderde sturing te mitigeren, zijn het maken van goede werkafspraken tussen de organisatie HUA en het bestuur belangrijk.</p> <p>De gemeente en provincie hebben het adviesbureau Berenschot gevraagd om de risico's van dit scenario in beeld brengen. Dit is een relevant document voor GS om positie te bepalen t.a.v. het vraagstuk.</p> <p>Ongeacht welke twee scenario's worden gekozen: de bestuurlijke en juridische risico's voor het beheer van de archieven en</p>
--	--	--

			<p>collectie van het Rijk komen -na uittreding van het Rijk - op het conto van de achterblijvende partners. Hiermee heeft het Rijk wel de lusten, maar niet de lasten die een eigenaar van het archief heeft.</p> <p>Tegen deze achtergrond en de (verdiepende) onderzoeken heeft het college een risicoafweging gemaakt. Het in stand houden van de gemeenschappelijke regeling (met als aanbestedingsrechtelijke grondslag 'delegatie') lijkt het meest werkbare voorkeursscenario.</p> <p>Het college onderzoekt nu welke randvoorwaarden nodig zijn om tot goede werkafspraken te komen – binnen dit scenario - over sturing van de eigenaren op het budget, resultatenafspraken en samenwerking tussen het archief en de eigenaren (zowel ambtelijk als bestuurlijk).</p>
	4	Alle scenario's brengen nadelige gevolgen met zich mee door extra juridische en personele kosten. Welke waarborgen heeft de huidige GR om de uittredende partner hierin te laten bijdragen?	In de gemeenschappelijk regeling HUA is vastgelegd dat '...de kosten van uittreding komen bij uittreding van het college, gedeputeerde staten of de minister voor rekening van de gemeente, de provincie respectievelijk de Staat...'. (artikel 36, lid 3). Dit geldt ook voor de kosten die worden gemaakt in voorbereiding op de uittreding, maar eerst moet het Rijk formeel nog het besluit toezenden waarin ze kenbaar maken dat ze uittreden. Dat is nog niet gebeurd.
	5	De diensten die HUA in het vervolg voor het rijk worden geleverd worden gefinancierd door een SPUK. SPUK heeft een tijdelijk karakter. Wat zijn de mogelijkheden voor het AB van HUA om in plaats van de Rijksbijdrage als SPUK te ontvangen de archieftaken voor het Rijk te verrichten op basis van een dienstverleningsovereenkomst zoals dit ook voor andere partners van HUA wordt gedaan?	<p>Zoals ook geldt voor de provincie en gemeente, is ook voor het Rijk het afsluiten van een dienstverleningsovereenkomst boven 750.000 niet zonder meer mogelijk.</p> <p>Op dit moment maakt het Rijk als partner van de gemeenschappelijke regeling HUA jaarlijks 2.500.000 euro over voor het beheer en ontsluiting de rijksarchieven- en collectie die in Het Utrechts Archief liggen. Door Europese aanbestedingsrichtlijnen is het Rijk verplicht om bij een opdracht boven 750.000 euro de (archieff) diensten Europees aan te besteden. Ze mag deze niet automatisch aan het HUA gunnen en</p>

			<p>omzetten in een Dienstverlenings-overeenkomst. Bij een Europese aanbesteding is er een kans dat de uitvoering van de archiefdiensten niet aan HUA gegund worden. Om toch zeker te zijn dat HUA in de toekomst het beheer heeft over de archieven en collectie van het Rijk, kiest het Rijk ervoor om dit te regelen door haar taken en bevoegdheden over te dragen (te delegeren) aan de gemeenschappelijke regeling HUA of een gemeente of een provincie.</p> <p>In het wetsvoorstel voor de nieuwe Archiefwet (2021) – dat nog behandeld moet worden in de Tweede Kamer – staat het volgende : ‘...Voor de uitoefening van de overgedragen taken en bevoegdheden, bedoeld in artikel 3.1, eerste en tweede lid, verstrekt Onze Minister een specifieke uitkering als bedoeld in artikel 15a van de Financiële verhoudingswet aan het desbetreffende openbaar lichaam of de desbetreffende bedrijfsvoeringsorganisatie, provincie of gemeente...’. (art. 3.2, eerste lid, van de Archiefwet 2021).</p> <p>Wat de precieze afwegingen zijn voor het Rijk om voor deze constructie te kiezen, is niet bekend bij ons. Daarnaast kan een dienstverleningsovereenkomst ook beëindigd worden en de bijdrage worden verlaagd, net zoals bij een SPUK het geval is. Het Rijk kan dit besluit nemen om dat zij niet meer gebonden is aan een vaststelling van de begroting in het AB. Omdat de provincie en gemeente nog wel deelnemer zijn, zullen wij zorg moeten dragen voor het beschikbaar stellen van voldoende middelen aan het openbare lichaam. Dit legt een extra (financiële) last neer bij de achterblijvende partners.</p>
VVD	6	Naar verwachting spreekt het algemeen bestuur van Het Utrechts Archief (HUA) op 12 juni een voorkeur uit. Kan het College aangeven wat de inzet is van de provincie Utrecht. Gaat het dan om een voorkeur voor een van de twee uitgewerkte scenario's? En zo ja, welke van de twee?	Zie beantwoording vraag 3 PvdA

	7	In het rapport van Berenschot wordt gesproken over een centrumregeling (scenario IV) waarbij de gemeente Utrecht, de Statenbrief spreekt over 'Het liquideren van de gemeenschappelijke regeling en het (laten) uitvoeren van het takenpakket door óf de gemeente óf de provincie.' Hoe verklaart het college dat in de brief over een mogelijk rol van de provincie wordt gesproken en hoe ziet het college dit voor zich?	<p>Zie beantwoording vraag 3 PvdA.</p> <p>In de rapportage wordt nog opengelaten of bij scenario IV, HUA onderdeel wordt van de provinciale of gemeentelijke organisatie. Op basis van het (financieel) belang dat de gemeente heeft in de huidige gemeenschappelijke regeling en het relatief kleine belang dat de provincie heeft, is door de bestuurders van de gemeente en provincie geconcludeerd dat bij een keuze voor dit scenario, HUA indaalt/integreert in de organisatie van de gemeente Utrecht. Op basis daarvan heeft Berenschot een impactanalyse uitgevoerd.</p>
SP	8	de SP hecht grote waarde aan een goed archief en is geschrokken van de voorgenomen stap van het Rijk om uit de gemeenschappelijke regeling te treden. Terecht dat er in de brief aan het ministerie wordt aangedrongen om dat te heroverwegen. Inmiddels is het mei. Is er nog nader nieuws te melden?	<p>Op 12 april 2023 heeft de Staatssecretaris schriftelijk gereageerd op de gezamenlijke brief van de colleges van de gemeente Utrecht en provincie Utrecht d.d. 14 februari 2023. In de brief van de Staatssecretaris (zie bijlage) wordt aangegeven dat het Rijk nog steeds voornemens is om uit de gemeenschappelijke regeling te treden per 1 januari 2025 en hier niet op terugkomt of heroverweegt.</p> <p>Om dit voornemen verder vorm te geven, kondigt de brief aan dat het Rijk samen met de 11 besturen van de Regionaal Historische Centra (RHC) - waaronder Het Utrechts Archief - bestuurlijke afspraken wil vastleggen in de vorm van een convenant. Door middel van een convenant wil het Rijk de duurzaamheid van de samenwerking met de RHC's bestendigen. Dit convenant kan niet los worden gezien van het wetsvoorstel Archiefwet 2021. De nieuwe Archiefwet is een belangrijke stap om de uittreding praktisch en juridisch mogelijk te maken: het Wetsvoorstel zorgt ervoor dat de minister van OC&W haar taken en bevoegdheden voor het beheer van de Rijksarchieven en collectie - die nu ook al bij de RHC's zijn ondergebracht - kan overdragen. Naar alle waarschijnlijkheid wordt de nieuwe archiefwet voor de zomer behandeld in de Tweede Kamer.</p>

		<p>De gemeente Utrecht en provincie Utrecht volgen deze stappen van het Rijk kritisch, omdat de achterblijvende partners (tot nu toe) geen directe rol hebben voor OC&W in dit proces. Zoals aangegeven in de brief aan de staatssecretaris, staan de gemeente en provincie op het standpunt dat onderhandelingen en het formuleren van randvoorwaarden over de uittreding plaats vinden via het Algemeen Bestuur HUA, zoals ook is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling HUA (artikel 36).</p> <p>Met een aantal andere achterblijvende partners van andere RHC's wordt er kennis en informatie uitgewisseld, om zo adequater positie te bepalen richting het Rijk. Daarnaast wordt er richting de Tweede Kamer aandacht gevraagd voor het proces en de wijze waarop OC&W de uittreding vormgeeft. Eerder is er een positionpaper door de gemeente en provincie in gebracht bij een rondetafelgesprek over de Archiefwet 2021 in de Tweede Kamer. Ook staat er een overleg gepland met een Tweede Kamerlid om hiervoor aandacht te vragen.</p>
--	--	--